

Ինքնագիր

Խ-22

245

Ինքնագիր

4

2004

КУРСЪ РУССКАГО ЯЗЫКА

составилъ

А. Е. Кань-Азовъ.

ԳԱՍԱԳԻՐ

ԻՆԲԵՆԴՈՒՍՈՒՑԻՉ

ՌՈՒՍԱՅ ԼԵԶՈՒԻ

աշխատութիւն

ԼԵՒՈՆ ԽԱՆ-ԱՂԵԱՆՑԻ

Տ Փ Ի Ս

Մոսկ. Կարդանեանի Տպարան

1885

Կարդանեանի

Խ-ՀՀ

ՀԱՅԿԱՅԻՆ

Խ-22

ՎՃ

ԴՈՒՍԱՑ ԼԵԶՈՒԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ

աշխատութիւն

ԼԵԻՈՆ ԽԱՆԱԴԵԱՆՑԻ

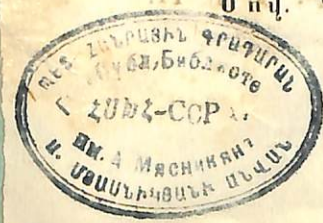

1904

Տ Փ Խ Ի Ս.

Սոփ. Վարդանէանի Տպարան

1885

12928

Երո Տրեբոսխոսութեան
 Տիպոգրաֆիայի
 Զմայ
 օր. ընթերց.

Այս ձեռնարկը պատրաստելու նպատակը եղել է տալ
 հայ մանուկներին այնպիսի մի գաղափար՝ որ նորա կա-
 րգանային դիւրին կերպով սովորել ռուսերէն ու զիկ կար-
 դար, գրել եւ խօսել:

Արդէն պատրաստ են եւ հանգամանքները ներելուն
 պէս կը հրատարակուին գրքիս երկրորդ եւ երրորդ տարիքը:
 Երկրորդը—քերականութեան եւ ուղղագրութեան
 դասեր:

Երրորդը—ընտիր հասուածք՝ գործածուած բառերի
 բառարանով:

Գ. Գառնիկ

4-2014
 5088-50/14

Доз. Цензурою, Тифлисъ, 13 Юня, 1885 года.

Тип. М. Вартамянца, Тройц. пер., д. № 11.

Հանդիսանալով իմ քանակական, անհատական
 և իմ անհատական հասկացումներով, որոնք
 իմ հասկացումներով և իմ հասկացումներով
 անհատական իմ, իմ հասկացումներով
 անհատական, և իմ հասկացումներով, իմ հասկացումներով,
 իմ հասկացումներով և իմ հասկացումներով
 իմ հասկացումներով և իմ հասկացումներով

Մոսկվա, 24 օգոստոս 1882 թ. *М. Դանդա*

ԱՅԻՐԵՆԱՐԱՆ

Ռուսաց տառերը զանազանվում են հայոց
 տառերից միայն գրութեան ձևով, իսկ նոցա
 հնչումները բառերի մեջ՝ նոյն մեր հայոց տա-
 րերի հնչումներն են:

ՋԱՅՆԱԻՈՐ ՏԱՌԵՐ:

§ 1.

ապառին	ապառին	ապառին	ա
Աա	Аа	Аа	
Яя	Яя	Яя	եա

ա տառը մեր ա տառի պէս է կարգացում, օրինակ՝
արամ, արեւ, տպարան բառերում՝

Արամ, արեւ, տպարան:

я տառը կարգացում է ինչպէս ե եւ ա տառերը
միասին, օրինակ կեանք, լեառն բառերում:
կյանք, լյան:

§ 2.

Ии	Ии	Ии	ի
Іі	Іі	Іі	ի
Ыы	Ыы	Ыы	ըի
Уу	Уу	Уу	ի կամ վ

и եւ і տառերի արտասանութիւնը միեւնոյն է եւ
բառերի մէջ հնչւում են մեր ի տառի նման: Աոցանից
վերջինը գրւում է միայն չայնաւոր եւ մի կիտաձայն(*)
տառերից առաջ(**), իսկ միւս գէպերում գրւում է
առաջինը:

յուլիս, միւսին (միւսին):

Ы տառը կոչւոյ է հնչւում, ինչպէս հայոց լեզուում
ի տառը օրինակ ու-ից յետոյ (քեռի, կռիւ): Ոչ մի բառ
չի սկսւում այս (Ы) տառով:

քեռի, կռիւ, առիւթ:

У տառը այժմեան գրականութեան մէջ գործ չէ ան-
վում եւ բառերի սկզբին կամ երկու բաղաձայն տառերի
մէջ կարգացւում է ի-ի նման իսկ միւս գէպերում վ
տառի նման:

Միւսին, երեսուն:

(*) Վիտաձայն ի-ից առաջ (տես § 7)

(**) Այս կանոնից բացառութիւն է կազմում մի բառ (տես § 11)

§ 3.

Ee Ee Ee E

ԵԵ ԵԵ ԵԵ Ե

ՅՅ ՅՅ ՅՅ Է

Ե տառը հնչվում է մեր և տառի նման, իսկ Ե-ր փոքր ինչ փափուկ է արտասանվում առաջինից:

Երանգելի, Սերգեյ:

Յ տառը հնչվում է ինչպես մեր Է տառը եւ առհասարակ քիչ է գործածվում:

Երձյ, պոծար:

§ 4.

Oo Oo Oo o

Էե Էե Էե Էո

Օ տառը նոյն մեր Օ տառն է:

ՕրՕր, լՕտ:

Երբ Ե տառը երկու կէտ ունի գլխին՝ այն ժամանակ նա կարգացվում է ինչպես Ե եւ Օ տառերը միասին, օրինակ՝ Եթը, Եծնջա բառերում:

Եթը, Եծնջա:

§ 5.

Yy Yy Yy ու*)

Юю Юю Юю իւ*)

Y տառը կարգացվում է ինչպես մեր ո եւ Լ տառերը միասին, օրինակ՝ ուրախ, մուր բառերում:

Yրախ, Իրա-յնք:

Ю տառը կարգացվում է ինչպես մեր ի եւ Լ տառերը օրինակ՝ իւր, բիւր, աղբիւր բառերում:

Юղ, Юրաքանչյուր:

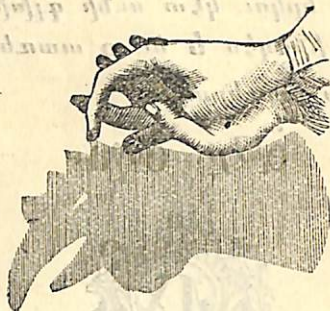
Մանուկ-ն: Իւրաքանչիւր բառի մէջ ձայնաւոր տառերից մէկը շեշտ (') ունի իւր վերայ, որ յոյց է տալիս թէ այդ ձայնաւորը հարկաւոր է աւելի բարձր, աւելի երկար հնչել քան թէ միւսները(**)

*) Բաղաձայն տառից առաջ:

**) Ինչպես հետեւեալ օրինակում՝

Ծիծեռնակ, ծիծեռնակ,

Դու գարնան սիրուն թռչնակ...

ԿԻՍԱԶԱՅՆ ՏԱՌԵՐ:

§ 6.

Йй	Йй	Щ	Ј(*)
Ъъ	Ъъ	Ъъ	(են)
Ьь	Ьь	Ьь	(եր)

Й գրվում է միայն ձայնաւոր տառերից յետոյ եւ կարգացվում է մեր յ տառի նման՝ օրինակ վայ, թէյ, մայիս բառերում:

Մայիս, Տայրեւիք:

Մենք շեշտում ենք նախ տառերը

(Ծծոնակ, ծծոնակ)

Դու գրնան սրուն (թռչնակ)

Իսկ փորձեցէք ասել՝

Ծծոնակ, ծծոնակ,

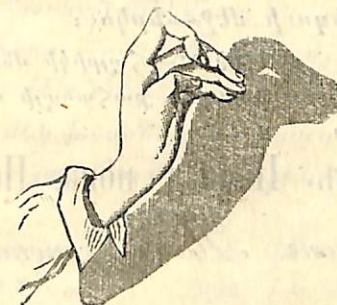
Դու գրնան սրն (թռչնակ)

Շեշտելով նախ տառերը եւ կը տեսնէք որ մեր լեզուի

մէջ էլ չեշտը նշանակութիւն ունի:

(*) Ձայնաւոր տառից յետոյ:

Ե եւ Ե տառերը բոլորովին չեն արտասանվում եւ գրվում են միայն բաղաձայն տառերից յետոյ եւ ըստ մեծի մասին խօսքերի վերջում նորա համար, որ ցոյց տան կակուղ թէ կոշտ է հարկաւոր արտասանել այն բաղաձայնը, որի մօտ դրած է: Օրինակ՝ եթէ ռուսաց տառերով գրենք սօլ եւ վերջը դենք Ե (սօլԵ) այն ժամանակ այդ բառը կը կարգացուի այնպէս, ինչպէս եւ գրած է հայերէնում իսկ եթէ Ե դենք վերջումը (սօլԵ), այն ժամանակ կը փափկանայ վերջի բաղաձայնը (լ) եւ կը կարգացուի ոչ թէ սօլ այլ սօլ: Ուրեմն հարկաւոր է նկատել այս եւ յարմարեցնել միւս բաղաձայն տառերի հետ, որոնց մօտ դրուած է այս նշաններից մէկը:

ԲԱՂԱԶԱՅՆ ՏԱՌԵՐ:

§ 7.

Бб	Бб	Вв	Р
Пп	Пп	Пп	У

Ба ба—баба, на на—напа,

բա բա—բաբա, պա պա—պապա:

Бобъ, попъ, бью, пей.

բօբ, պօպ, բիյու, պէյ:

1) Բառի մէջ քանի ձայնաւոր տառ կայ, այնքան էլ վանկ պէտք է հաշուել՝ և, по, попъ, бью, пей... մի վանկանի խօսքեր են. баба, оба, пбо, ее... երկու վանկանի եւ այլն:

2) Շեշտ ունեցող վանկի առաջ եղած բոլոր օ տառերը կարգացվում են а, իսկ յետոյ գրուածները մեր ը տառի նման: Бабы—բաբբի, пою—պայու, пбо—իբբ, побди—պաբօյի, папой—պապըյ:

3) Ռուսերէնում վերջակէտը նշանակվում է մէկ կէտով, իսկ հայոց լեզուի մէջ—երկու:

Папа—հայրիկ, у папы—հայրիկի մօտ է,

Попъ—քահանայ, у попа—քահանայի մօտ է,

У—մօտ, մօտ է, и—և:

Папа и попъ. Папа у папа. Попъ у папы.

Папа и попъ. Папа у папа. Попъ у

папы. (*)

(*) Նախագասութեան մէջի բառերի վերայ շեշտ չէ գրուած այն պատճառաւ, որ բառը ընդունելով զանազան վերջաւորութիւններ շեշտը ըստ մեծի մասին պահպանում է նոյն իսկ ձայնաւորի վերայ:

§ 8.

Мм Мм Мм Г

Нн Нн Нн ь

ма ма—мама, ня ня—няня.

մա մա—մամա, նեա նեա նեանեա:

намъ, умъ, об манъ—обманъ.

նամ ում օբ ման արման:

Թէ ռուսերէնում եւ թէ հայերէնում մի քանի խօսք միմեանց մօտ դնելով նախադասութիւն են կազմում—եթէ մի սրոշ հասկանալի միտք են յայտնում: Հայրիկս տանն է, հովիւները կրակ են անում, папа у попа... սորա նախադասութիւններ են:

Նմանապէս մէկ խօսքն էլ նախադասութիւն կը լինի, եթէ մի միտք է յայտնում, զորօրինակ՝ ցրտուեց, լուսացաւ եւ այլն:

Мама—մայրիկ, мой—իմ:

няня—ծծմայր, мой—իմ:

небо—երկինք, мое—իմ:

имя—անուն, у меня—ինձ մօտ, ինձ մօտ է:

Мой папа. Моя мама. Моя няня. Мое имя. Папа и мама у меня.

Мой папа. Моя мама. Моя няня.

Мое имя. Папа и мама у меня.

Բանի նախադասութիւնն էլ կայ այսպէս:

Ինչ— МОЯ խօսքը կարգացել մտեաւ և ոչ թէ մօտա:

Նախագաստութեան մէջ այն բառը, որը առարկայի անուն է եւ որի գործողութեան կամ գրութեան մասին է խօսվում—կոչվում է ենթակայ: Ենթական նախագաստութեան մէջ պատասխանում է «՛» կամ «՛» հարցմունքին:

Զորօրինակ՝ ¹⁾ Մարտի շինում են տներ, ²⁾ Դառնող ես, ³⁾ Ճանապարհը երկար է, ⁴⁾ Մեզանից երեւելի է, ⁵⁾—Мама у тети...

1, Ովքեր են շինում տներ—ճարտի:

2, Ո՛վ է ծառայող—Դառն:

3, Ի՞նչն է երկար—ճանապարհը:

4, Մեզանից ովքեր եկան—Երեւելի:

5, Ո՛վ է հօրաքրոջ (тетя) մօտ—мама.

Աւրեմն՝ մօրգրիկ, դու, ճանապարհը, երեքը, мама—ենթակայ են, որովհետեւ գոյա գործողութեան կամ գրութեան մասին է խօսվում նախագաստութեան մէջ:

Дядя—հօր եղբայր, քեռի,

тетя—հօրաքրոջ, մօրաքրոջ,

дитя—երեխայ,

дети—երեխայք,

?—հարցական նշան*)

Где?—Ո՞ր է, որտե՞ղ է,

Где пошь?—Ո՞ր է քահանան,

у тети—հօրաքրոջ մօտ է,

я—Ես,

ты—Դու:

Тетя у мамы. Мама у дяди. Дядя у тети. Тетя у мамы. Где дитя? Где дети? Где дядя и тетя?

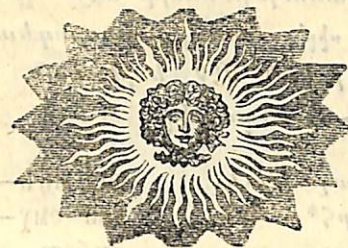
Քանի՞ նախագաստութեան կարգադրութիւն:

Ինչո՞ւ է հարցադրական նշանները—նախագաստութեան վերջում:

Ի՞նչն է ենթակայ:

Դառնող այս նախագաստութեան նշանները—Բառը ենթակայութիւն:

*) Ուսուցիչն հարցական նշանը (?) զանազանօրէն մեր պարզիկը (°) նշանով որ գրվում է նախագաստութեան վերջը վերջապէս կամ ստորակէտի տեղ:

§ 11.

Лл Лл Лл Л
Рр Рр Рр Р
Ли ра—лира, ры ло—рыло,
и ро иро ии ро ии
полъ, нуль, миръ, коръ.
уолъ нуль миръ коръ

Ուսուցիչը քառեր կարգադրում է մեր առաջին նման, երբ նա գրուած է լինում Եւ-ից առաջ եւ առաջաւորակ բառերի սկզբում, բայց այն չէ պիտի, երբ գրվում է Եւ, Եւ եւ Եւ տառերից առաջ:

Այն բառերը, որոնք ցոյց են տալիս ենթակայի գործողութիւնը կամ նորա արարի կամ ինչ ինչի կոչվում են—ստորագիծ:

Զորօրինակ՝ մօրգրիկ շինում են տներ: Ճանապարհը երկար է: Նա եկել է: Երաւիք գէտ է: Արեւը եղբորդ *):...

*) Պէտք է նկատել որ այս վերջին նախագաստութեան մէջ բաց է թողուած ենթակայ, որ է—գոյ (սիրիք գոյ եղբորդ):

Այս նախադասութիւններէ մէջ շինուած է, երկուսն է, երեւոյժ էր, զէր է, «երէր բառերը ստորագեալ են:

Նախադասութեան մէջ ենթական եւ ստորագեալը կոչւում են գլխաւոր անդամներ:

Миръ—խաղաղութիւն,	дай мнѣ—տուր ինձ,
міръ—աշխարհ*	дай ему—տուր նորան,
братъ—եղբայր,	любить—սիրել,
перо—գրիչ,	любй—սիրիր,
дай—տուր,	люблю—սիրում եմ:

Люби брата. Люби маму и папу. Я люблю папу и маму. Дай губку. Дай ему книгу. Дай мнѣ копейку. Гдѣ мое перо? Гдѣ моя книга? Гдѣ мой братъ?

Люби брата. Люби маму и папу. Я люблю папу и маму. Дай губку. Дай ему книгу. Дай мнѣ копейку. Гдѣ мое перо? Гдѣ моя книга? Гдѣ мой братъ?

— Բանի՞ նախադասութիւնն ինչպէս կոչուի:

— Գլխէն էն նախադասութիւնը:

— Երբէ՞ և ուր ուր ըստ ինչպէս կոչուի: Երբ ուր ուր:

(*) Միայն міръ եւ ստորանից կազմուած բառերում (Владі-міръ, мірянинъ—Վլադիմիր, շինական) գրւում է ի բաղաձայն տա-նից առաջ:

§ 12.

Вв	Вв	Вѣ	ѳ
Фф	Фф	ѳѳ	ѳ
Оо	Оо	Оѳ	ѳ

Փ եւ Փ տառերը արտասանւում են միակերպ եւ առհասարակ շատ քիչ են գործածւում, մանաւանդ վերջինը:

Во да—вода, ѳу ра—ѳура,
ѳо яа ѳаѳа ѳол ра ѳолра

ои та—оита, въ, ровъ, риѳъ, юдиѳъ.
ѳи таа ѳи таа рѳ ուի рѳի իւղիֳֳֳ:

Այն ինչ որ կարող ենք ասենք, շօշափել, լսել, իմա-նալ ճաշակելով կամ հոտոտելով—առարկաներ են եւ ամեն մէկը ունի իր առանձին անունը, որ կոչւում է—գո-յական անուն. օրինակ՝ եղբայր, խոր, ջուր, երգ, ձայն, որոտում, ծուխ, հոտ, լոյս... գոյական են, որովհետեւ սոցա գոյութիւնը իմանում ենք մեր զգայարանը-նրի միջնորդութեամբ:

Կան առարկաներ, որոնց գոյութեանը հաւատում ենք, այս առարկաները, նոյնպէս գոյական են կոչւում, օրինակ՝ Աստուած, սատանայ, արքայութիւն...

Նոյնպէս ասում ենք կայ սէր, յոյս, ազատութիւն, միտք, կեանք, վատութիւն... ուրեմն սորա եւս գոյութիւն ունին եւ գոյական են, թէպէտ եւ սորա ոչ կարող ենք տեսնել, ոչ լսել եւ ոչ շօշափել, այլ միայն մտքով երեւակայացնում ենք սորա գոյութիւնը:—

Մանօշն—լի—ն. Առհասարակ նախագասութեան մէջ ենթական գոյական է լինում:

Урокъ—գաս,	онъ, она—նա*
урокъ—գասեր,	кто готовилъ?—ո՞վ է պատրաստել,
много уроковъ—շատ գասեր,	кто видѣлъ?—ո՞վ է տեսել,
вода—ջուր,	я не видѣлъ**—չեմ տեսել,
фруктъ—փրփ,	ты не видѣлъ—չես տեսել,
въ—մէջ,	онъ не видѣлъ—չի տեսել,
въ книгѣ—գրքի մէջ,	никто—ոչ ոք,

Кто видѣлъ маму***)? Кто видѣлъ папу? Кто видѣлъ книгу на окнѣ? Кто готовилъ уроки? Никто уроковъ не готовилъ? Никто уроковъ

*) Онъ—գործ է անում մարդկանց համար, իսկ она—կանանց համար:

**) Մարդկանց համար ասվում է я, тѣ, онъ—видѣлъ, իսկ կանանց—я, ты, она—видѣла, она готовила... Кто հարցմունքից յետոյ թէպէտ կանանց (կամ օրիորդաց) համար էլ ասելիս լինէինք, հարկաւոր է ասել кто готовилъ?—ո՞վ է պատրաստել, кто видѣлъ?—ո՞վ է տեսել, кто любилъ?—ո՞վ է սիրել (ո՞վ էր սիրում) և ոչ մի ժամանակ кто готовила? кто любила?...

***)) Այն խօսքերը, որոնք վերջանում են а-ով (мама, губка...) նորա ա տառը փոխարինում են у-ով, եթէ ասում ենք թէ նորան տեսել են, սիրել են... она видѣла маму, папу, книгу, войку... ты любилъ маму, книгу...

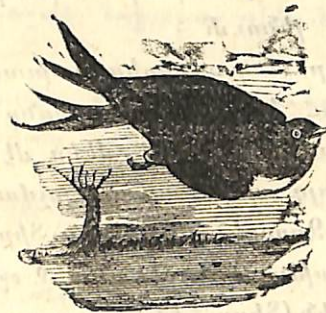
не готовилъ. Я люблю маму, и ты люби маму. Она видѣла маму. Она готовила урокъ.

—Ինչո՞ւ համար уроки բարձր լինել Եւ լի.

—Եւ ինչո՞ւ պատրաստել յետոյ չի գրվում Ե.

—Ինչո՞ւ—на фруктъ, на окнѣ—բարձր լինելու է Ե Ե Դրած:

—Ինչո՞ւ է գոյականը:

§ 13.

Зз	Зз	Зз	զ
Сс	Сс	Сс	ս
Цц	Цц	Цц	ց

За су ха—засуха, си зый—сизый,
 գա սու խա գասուխա սի զիւ յիզիւ
 цѣ на — цѣна, грузъ, носъ,
 ցի նա ցինա գուղ նու:

Жи жа—жижа, шии ка—шипка,
 ժի ժա ժիժա շիշ կա շիշկա
 Իժե Կա—իժեկա, չա լա—չալա,
 րշշե կա րշշեկա չա րշշա չաշչա
 ԿՅԺ, ԳՐՈՄԺ, ԿԼԵՄԺ, ՈՇԺ.
 ուժ գուօշ ԿԼԵՇ իւօշ(յ):

Ж, Ч, Ш, Щ տառերից յետոյ չեն գրվում Կ, Կ և Ե ձայնաւորները*) նոյնպէս և բառերի մէջ Բ տառը**) թէպէտ բառերի վերջումը գործածական է (на грошѣ, на клещѣ...)

Խօսքերի մէջ եթէ մի բաղաձայն տառ փափուկ է լսվում, այդ տառից յետոյ գրվում է Ե, գործրինակ՝ Ольга (Օլլգա-անուն է), пальто (պալտօ-վերարկու) բառերում և տառը փափուկ է լսվում և Լ-ից յետոյ Ե է գրվում: Իսկ Г, К, Х, Ж, Ч, Ш, Щ տառերից յետոյ, թէպէտ փափուկ էլ արտասանուէին այս տառերը Ե—չի գրվում: Զօրօրինակ՝ արտասանվում է ручка, печка, служба, բայց գրվում է ручка (գետիկ), печка (վառարան), служба (ծառայութիւն):

Բացի Իւյւն անունից (имя существительное) և Բընը (глаголь) կան և ուրիշ մասեր, այսինքն մասուկներ Իւնէպէս են:

Այլւմէն անուն (имя прилагательное) ցոյց է տալիս առար-

*) Միայն ուրիշ լեզուներից վեր առած խօսքերում կարող են պատահել Г, К, Х, Ж, Ч, Ш, Щ տառերից յետոյ Կ և Ե. (брошюра—թղթակաղմ գրքոյկ, Теръ-Манукянъ—աղբ է) և այլն:

**) Բացի ԿԵՄԵ (ինչո՞վ) հարցմունքից:

կայի յատկութիւնը (լաւ անուն, վատ ճանապարհ, սպիտակ ատամներ, սեւ-սեւ աչքեր):

Գէրւնւն (мѣстоименіе)—այն բառերն են, որոնք գոյական անունների տեղ են գրվում (ես, դու, ով որ):

Թւումն անուն (имя числительное)—ցոյց է տալիս առարկաների թիւը (մէկ, եօթը, տասն և չորս, հարիւր) կամ կարգը (առաջինը, երկրորդը, վեցերորդը...)

Միւլը (нарѣчіе)—ինչպէս ածականը գրուելով գոյականի մօտ ցոյց է տալի նորա յատկութիւնը, նոյնպէս մակըայը գրուելով բայի մօտ, ցոյց է տալի նորա կատարման ձևը (սաստիկ ցաւում է գլուխս, հեռու մի՛ գնար, շատ լացեց երեխան...)

Նիւլը (предлогъ)—ցոյց է տալի մի առարկայի ինչպէս յարաբերելը միւսին (Արշակը գնաց Տիգրանի հետ, ժամացոյցը սեղանի վերայ է, գիրքը սեղանի տակին է):

Շարիւկ (союзъ)—Շաղկապը միացնում է (կապում է կամ բաժանում է) մի խօսք կամ նախադասութիւն միւս խօսքի կամ նախադասութեան հետ (Արշակը և Տիգրանը եկան, թող Աննան Կոճաւահիրը գայ, Գրիգորը գնաց, Է՛կ Բագրատը եկաւ):

Միջուկ (междометіе)—Այն ձայները, որ մենք հնչում ենք՝ զարմանքի, բարկութեան, ուրախութեան, ցաւի... ժամանակ՝ կոչվում են միջարկութեան ձայներ (ո՛հ, ա՛խ, երանի՛...)

Учитель—վարժապետ,	ходить въ школу—գնում է
ученикъ—աշակերտ,	ուսումնարան,
школа—գլորոց, ուսումնարան,	ходить на мельницу—գնում է
классъ—դասատուն,	ջաղացք,
день—օր,	читаетъ урокъ—կարգում է դասը,
каждый, каждая—ամենայն իւր,	дядя далъ—քեզին տուեց,
каждый день—ամենայն օր,	я далъ ученику—ես տուի աշակերտին,
каждая мама—ամենայն մայր,	онъ далъ книгу—նա գիրք տուեց:

Дитя ходить въ школу. Учитель въ школѣ. Мой дядя видѣлъ школу. Каждый день ученикъ ходить въ классѣ. Ученикъ въ классѣ.

Мой папа каждый день ходит на мельницу.
Мой папа на мельницѣ.

*Дитя ходитъ въ школу. Ученикъ въ шко-
лѣ. Мой дядя видѣлъ школу. Каждый день
ученикъ ходитъ въ классъ. Ученикъ въ классѣ.
Мой папа каждый день ходитъ на мельницу.
Мой папа на мельницѣ.*

— Ինչո՞ւ — ХОДИТЬ ВЪ ШКОЛУ — Էրջո՞ւմ է Գրչի:

— Ինչո՞ւ — ВИДѢЛЪ ШКОЛУ Էրջո՞ւմ է Ս:

— Ինչո՞ւ — ХОДИТЬ ВЪ КЛАССЪ Էրջո՞ւմ է Կ:

— Ինչո՞ւ — УЧЕНИКЪ ВЪ КЛАССѢ — Էրջո՞ւմ է Կ:

— Ինչո՞ւ արտաբերեց ինչ արտաբերեց Գրչի Կ Գրչի — Կ, Я, Ю
Կ Ե արտաբերեց:

ԴԱՍԱԻՈՐՈՒՄՆ ՏՈՒԵՐԻ

§ 15.

ա Ե Ե Գ Դ Ե Զ Է Ը
ա Ե Ե Գ Դ Ե Զ Է Ը

Ի Ե Լ Ի Ե Ե Ե Ե Ե Ե
Ի Ե Լ Ի Ե Ե Ե Ե Ե Ե

Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե
ա Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե

Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե
Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե

Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե
Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե

Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե
Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե

Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե
Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե

Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե
Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե

Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե
Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե

Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե
Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե

Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե
Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե

Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե
Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե

Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե
Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե

Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե
Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե

Дзгжнмрр шшнбр' а, е, и, і, о, у, ы, ъ, э, ю, я.

Կիսաձայն տառեր՝ Կ, Ե, Ե.

Քաղաքայն տառեր՝ Թ, Բ, Դ, Զ, Է, Ը, Թ, Մ, Ն, Ս,
Ր, Շ, Դ, Փ, Խ, Կ, Չ, Պ, Պ, Թ.

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ն Ե Ր

ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԳԱՐԺՈՒՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

§ 16.

А. Я. Адъ, ядъ. Радъ, рядъ. Рабъ, рябъ. Хлябъ, крапъ. Мать, мять. Ласка, тряскій.

И. Ы. Лишь, пыжь, мышь. Сырь, сѣрый, сырѣй. Жѣли, жѣлы, пѣлы, въ пыли, пыльный, пылкѣй, бутылка. Былінка, пылінка. Лѣсѣй, лѣсѣй.

О. Ё. Ровъ, рѣвъ. Лѣвъ, ловъ. Ёжъ, рожъ. Щѣлкѣ, шѣлкѣ,
полкѣ. Ёлка, пчѣлка, только.

У. Ю. Кругъ, крюкъ. Дули, люли. Дуга, въюга.

Б. П Бобъ, пошъ. Убѣрѣ, упѣрѣ. Клопъ, лобъ. Глубъ, глушъ.
Бѣгъ, пѣгій.

Г. Н. Х. Богъ*), бокъ, рогъ. Лукъ, лугъ, пухъ, плугъ. Клокъ, стогъ, плохъ. Мякина**) мягко, легко***).

*) БОГЪ (Աստուած) Կարգադրութի ԲՈՒՄ.

**) Հեղա սնեցող փանկի առաջ եղած я տառերը Կարդաց-
 փուսէն е (мякина—Կարդացփուս է мекина, ямщикъ—սմիցիъ,
 лягушка—легушка...)

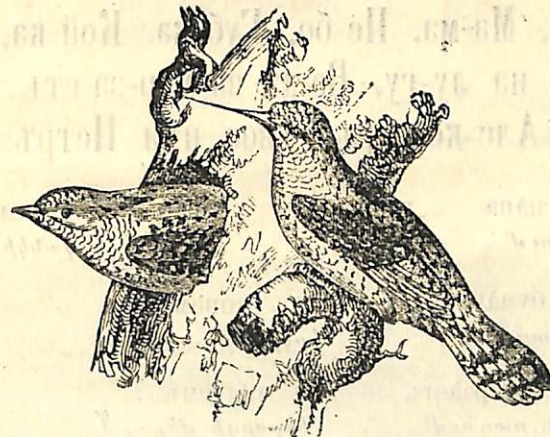
***) МЯКО (խսիուկ), ЛЕКО (թեթև) և սոցանից կազմուած բառերը, ի դ կարգացվում է նման չ ապոսի (МЯХО, ЛЕХО...)

Д. Т. Ротъ, родъ, народъ, кротъ, уродъ, лёдъ. Кладъ, пиратъ, рать, фать. Люди, лютый.

В. Ф. Ө. Живѣ, лифѣ, миѣ. Руѣ, уѣ. Кровѣ, графѣ. Фонѣ, вонѣ. Вервѣ, верфѣ. Волга, фольга.

3. **С. Ц.** Глазь, гласъ, глянecъ. Мазь, масть, баць. Грусть, груздь. Зандсы, зандза, царіца.

Ж. Ч. Ш. Щ. Но́жъ, нѡша, рѡжа, кѹча, кѹща, кушѣ, мужѣ.
Межа, невѣжда. Щѹка, чѹйка.

§ 17.

Ударѣніе—*zhzun*,

СЛОГЪ—*sybly*,

Гласная буква—*α ο γ η ι κ λ ρ σ τ υ φ χ ψ ω*

полугласная б́ука — *ḫroshdajb*
mawh

предложєніе — *ἡ ἡμετέρα πρότασις*.

подлежащее—*bydwy*,

сказуемое — *ιστορησθῶντι*

главные члены — *глагол* и *сущ.*

согласная буква *բաղաձայն տ* · · · второстепенные ч. — *երկրորդա-*
 поспытные слова — *պարզա-* *կան անդամք,*
բանող բառեր,

Երբ որ խօսքը չի տեղաւորւում տողի վերջը, նորան անց են կացնում միւս տողը:

Միւս տողը կամ երեսը անց կացնել կարելի է միայն մի կամ մի քանի վանկ*) ամբողջապէս (бу—мага կամ бума—га թուղթ, мель—ница կամ мельни—ца) սրեմն միավանկ բառերը չի կարելի միւս տողը անցկացնել (фруктъ, лукъ, понъ)

Մի ձայնաւորը, եթէ առանձին վանկ է կազմում (мо—е и—мя) ոչ կարելի է թողնել եւ ոչ էլ միւս տողը անց կացնել:

Па-па. Ма-ма. Не-бо. Губ-ка. Кой-ка. Ста-до
па-сет-ся на лу-гу. Во-да за-мер-за-етъ зи-мою.
Мое имя Але-ксандръ. Твое имя Петръ.

Въ слѣвѣ папа ударѣніе на первомъ слѣгѣ.
папа բառում շեշտը առաջի վանկի վերայ է:

Въ слѣвѣ бумага — на второмъ.
бумага բառում երկրորդի վերայ:

Въ слѣвѣ замерзаетъ — на третьемъ.
замерзаетъ բառում երրորդի վերայ է:

Братъ -- односложное слово.
միավանկ բառ է:

Вода — двусложное слово.
երկու վանկանի բառ է:

*) Առհասարակ վանկը վերջանում է ձայնաւորով եւ յաջորդը սկսում է բաղաձայնով. Հատ դեպքերում երկու բաղաձայն կամ երկու ձայնաւոր տառերը բաժանվում են, եթէ միասին են գրած (рѣч-ка պատի գետ), каж-дый і-рарանչі-р, пять копе-екъ հինգ կոպէկ). Բացառութիւն են կազմում եւ, եւ, е, տառերը, որոնք անբաժան անցուցանում են միւս տողը (Але-ксѣй, тра-скій շար-ժուղ, мѣ-сто ...)

Мельница — трёхсложное слово.
երեքվանկանի բառ է:

Замерзаетъ четырёхсложное слово.
չորսվանկանի բառ է:

Подлежащее и сказуемое называются
ծնթական եւ ստորոգեալը կոչվում են

главными членами предложе́нія, а
գլխաւոր անդամներ նախադասութեան իսկ

другія слова — второстепенными.
միւս բառերը երկրորդական:

Въ словѣ дай—одна согласная, одна гласная и одна полуглас-
дай բառում մի բաղաձայն, մի ձայնաւոր եւ մի կիսաձայն
ная буква.
տառ կայ:

§ 18.

Запятая—ստորակէտ (,),
точка—վերջակէտ (.),
точка съ запятой—կէտ-ստոր (;)
двоеточіе—միջակէտ (:),
многоточіе—բաղաձայնակէտ (...),
скабки—փակագիծ ({}),
введенные зна́ки—շակերտ (с >),
тире—ենթամիջայ գիծ (— ե —)
восклицательный зна́къ — զար-
մացական նշան (!),
вопросительный зна́къ — հարցա-
կան նշան (?)

Ռուսաց լեզուի մէջ բացի վերջակէտից եւ ստորակէտից կայ կէտ-ստոր (;) որ քիչ է վերջակէտից եւ շատ ստորակէտից:

Ռուսաց երկկէտը (:), հաւասար է մեր միջակէտին (.)

Չարմացական (բացականչական) նշանը (—) Ռուսաց լեզուի մէջ գրվում է նախադասութեան վերջում եւ այս ձեւը ունի (!)

Բազմակէտը (...), փակագիծը (()), չակերտը (« » կամ „“) եւ ենթամնայ գծերը (— եւ -) նոյն մեր նշաններն են:

Поставь запятую. Въ концѣ предложѣнія
Դիր ստորակէտ: Նախադասութեան վերջում

поставьте точку или восклицательный знакъ.
դրէք կէտ կամ շարմացական նշան.

Одно предложѣніе отъ другаго отдѣлите
Մի նախադասութիւնը միւսից բաժանեցէք

тѣмъ же съ запятой.
կէտ-ստորով:

ՔՐԻՍՏՈՄԱՏԻԱ

շարադրութիւն

ԼԵՒՈՆ ԽԱՆ-ԱՂԵԱՆՏԻ

Маленькій архитекторъ.

Дядя купилъ для маленькаго Кости кубики*) Кубики очень понравились Костѣ, и онъ цѣлые дни строилъ изъ нихъ дома и дворцы.

*) Дядя купилъ для маленькаго Кости кубики—предложеніе.
Дядя купилъ—главные члены предложенія.
Для маленькаго Кости кубики—второстепенные члены предложенія.

Дядя—подлежащее. Купилъ—сказуемое.

Кубики—пояснительное слово.

Для маленькаго Кости—пояснительныя слова.

П а с т у х ъ.

Одинъ пастухъ очень любилъ читать книги. Бывало стадо пасется на лугу, а онъ лежитъ гдѣ нибудь поодаль и читаетъ.

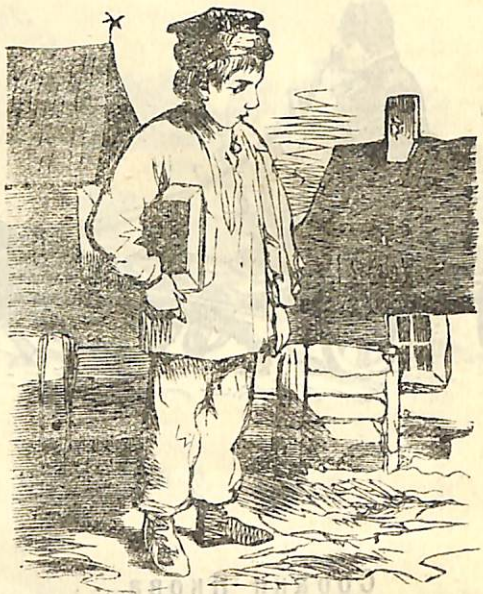
Родители отдали его въ школу; въ школѣ онъ хорошо учился, и всѣ любили его.

Собаки Якова.

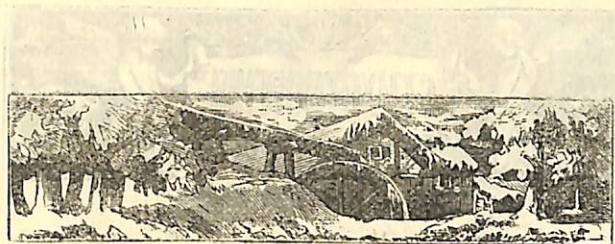
У бѣднаго Якова были двѣ собаки, которыхъ онъ запрягалъ въ маленькую повозочку и ѣздилъ въ городъ. Вотъ какъ то увидалъ богатый купецъ, удивился силѣ собакъ и купилъ ихъ за дорогую цѣну для своихъ дѣтей.

Съ тѣхъ поръ и дѣтямъ весело и Якову хорошо жить.

Лѣнливый мальчишъ

Петю отдали въ школу. Ходить онъ нехотя каждый разъ въ школу и думаетъ: какъ счастливы тѣ, которые не учатся. Въ школѣ онъ не слушалъ учителей, уроковъ не готовилъ, и его скоро исключили. Но когда выросъ Петя и увидалъ своихъ сверстниковъ въ богатствѣ и почетѣ, сильно сталъ раскаиваться, да было поздно.

М е л ь н и ц а

За селомъ одиноко стояла мельница. Зимой никто на ней не жилъ,—она не работала; но зато лѣтомъ на ней шумѣла вода, стучалъ рукавъ и сыпалъ пшеницу на камни, изъ подъ которыхъ она выходила уже мукой.

Бывало долго-долго стою у колеса и думаю: какую громадную силу имѣетъ вода!

Н е в о л я

Къ западнѣ на вѣткѣ
Пташки прилетаютъ:
Бѣдныхъ пташекъ въ клѣткѣ
Зерна соблазняютъ.

Вотъ одна влетѣла...
Хлопнула дверь клѣтки;
Прибѣжали дѣти,
Сняли клѣтку съ вѣтки.

Цѣлый день въ неволѣ
Пташка горевала,
Къ вечеру ужъ болѣ
Бѣдненькой не стало!

Молитва ученика.

Нашъ учитель строгій
Много задалъ строкъ.
Помоги мнѣ, Боже,
Выучить урокъ!

Всѣ слова такъ ясны
И понятны такъ;
Но всего я разомъ
Не пойму никакъ.

Ты Великъ и можешь
Просвѣтлять умы,
И мнѣ эти строки,
Боже, вразуми!

В е с н а.

Снова солнца лучь
Изъ-за темныхъ тучь
Заблестѣль!

И изъ-за морей
Милый соловей
Прилетѣль.

Тамъ, въ чужой странѣ,
Онъ привѣтъ веснѣ
Сочинилъ.

Сѣлъ на сукъ въ саду
И намъ пѣсню ту
Повторилъ.

А н г е л ь.

Скажи мнѣ, папа, почему-же
Мгновенно мѣсяцъ заблестѣль,
И ярко звѣзды засвѣтились?
—То въ небѣ ангелъ пролетѣль!

Но почему въ сосѣднемъ домѣ
Такъ много проливаютъ слезъ?
—То рано посѣтилъ ихъ ангелъ
И душу чистую унесъ!

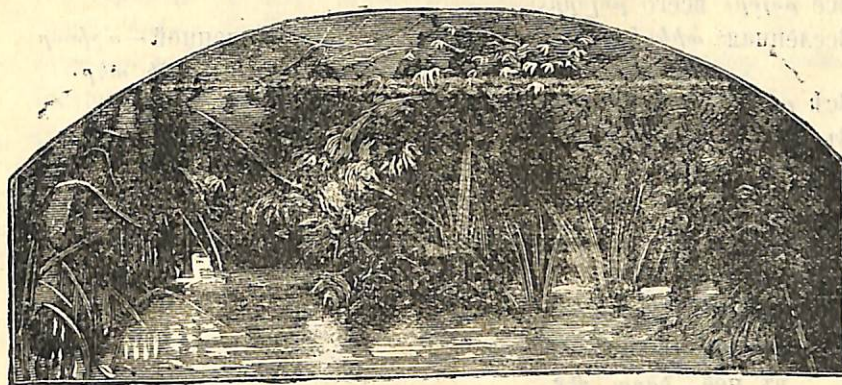

М О Л И Т В А.

Великій Боже, Царь вселенной,
Кѣмъ славны небо и земля,
Для жизни лучшей, вождельной
Достойнымъ сдѣлай Ты меня!

Ты умири души волненья,
Младое сердце улади,
Разбей гнетущія сомнѣнья
Въ моей пылающей груди!

Прости меня! Я со смиреньемъ
Тебя, Создатель мой, прошу:
Коль словомъ, дѣломъ, помышленьемъ
Передъ Тобою согрѣшу!

А իսկ, և, բայց,
'Ангель հրեշտակ.
Архитекторъ ճարտարապետ.
Богатый հարուստ:
Богатство հարստութիւն, въ богатствѣ—հարստութեան մէջ,
Бдже Աստուած, Աստուած իմ:
Бдлѣ, бдлѣ աւելի, կրկին, էլ:
Бывало երբեմն, պատահում էր:
Быть լինել, были կային, да было поздно—արդէն ուշ էր:
Бѣдненькій ողորմելի:
Бѣдный խեղճ, бѣдныхъ փաշեք—խեղճ թռչնակներին, у бѣд-
наго были—խեղճը ունեւր, աղքատը ունեւր:
Весело ուրախ:
Весна գարուն, привѣтъ веснѣ ողջոյն գարուններին:
Великій մեծ, երևելի:
Великъ մեծ, մեծ է, երևելի է:
Вечеръ երեկոյ. եւ вечеру երեկոյեան դէմ:
Влетѣтъ ներս թռչել, влетѣла ներս թռչու:
Вода ջուր:
Вождельный փափագելի, ցանկալի:
Волнѣніе յուզումն, շարժումն, գրգռումն:
Вразумлять բացատրելով հասկացնել, вразуми—պարզ, լաւ հաս-
կացրու:

Всё *բոլոր*, всего *բոլորը*;
Вселенная *տիեզերք*, *բոլոր աշխարհը*, царь вселенной — *աշխարհի տեր*;

Всё *բոլոր*, *բոլորեքեանք*;
Въ *մէջ*, *մէջում*:
въ богатствѣ *հարստութեան մէջ*,
въ городѣ *քաղաքում*,
въ елѣткѣ *վանդակում* (*դաֆազում*),
въ моѣй — *իմ*,
въ нѣбѣ *երկնքում*,
въ невѣдѣ *գերութեան մէջ*,
въ неѣ *նորա մէջ*,
въ ней *նորա մէջ, նրան*,
въ почѣтѣ *փառքի պատուի մէջ*,
въ саду *այգիումը*,
въ чуждѣй странѣ *օտար երկրում*,
въ шѣдлу *ուսումնարան*,
въ шкѣдлѣ *ուսումնարանում*.

Вырости *բուսնել դուրս գալ*, выросъ *դուրս եկաւ*,
Выучить *սովորել*,
Выходить *դուրս գալ*, выходила мукѣй *դուրս էր գալիս ալիւր դարցած*,
Вѣтка *ճիւղ*, на вѣткѣ *ճիւղի վերայ*, съ вѣткѣ *ճիւղի վերայից*;

Гдѣ *ուր*, *ուր է*, *ինչ տեղ*,
Гнетущій *ճնշող, նեղացնող, տանջող*,
Горевать *տիրել (դարդ տնել), ցաւիլ*,
Готовить *պատրաստել*,
Громадный *ահագին*,
Грудь *սիրտ (դոշ)*, въ грудѣ *սրտում (դոշում)*,
Да *այո, բայց*, да было поздно *արդէն ուշ էր*,
Дверь *դուռ*,
Дворецъ *պալատ*, дворцы *պալատներ*,
Двѣ *երկու*,
День *օր*,
Дитя *երեխայ, մանուկ*,
Для *համար, для дѣтѣй երեխանց համար, для жизни կեանքի համար*

Дни *օրեր (բաւական օրեր օրեր է)*,
Долго *երկար ժամանակ*,
Домъ *տուն*, дома *տներ*, въ сосѣднемъ домѣ *մերձակայ տանը*,
Достѣйный — *արժանի*, сдѣлай достѣйнымъ *արժանացու*,
Думать *մտածել*, думаетъ *մտածում է*, думаю *մտածում եմ*,
Душѣ *հոգի*, волнѣнья души *հոգու վրդովումն, շարժումն*,
Дѣло *գործ*, *բան*, дѣломъ *գործով*,
Дѣти *երեխայք*, дѣтѣй *երեխանց*, дѣтямъ *երեխանցը*,
Дядя *քեռի*, *հորեղբայր*,
Егѣ *նորա*,
Же *իսկ*, почему же *ինչու համար*,
Жизнь *կեանք*,
Жить *բնակուել, ապրել*, жилъ *կար*, *ապրում էր*, не жилъ *չէր կենում*,
За *համար*, изъ — *за յետեից, այն կողմից*,
за дорожью *իջնու թանգ գնով*,
за селомъ *գիւղի յետեւ*, *գիւղի այն կողմը*,
за то *նրա համար*,
Заблестѣть *փայլել*, заблестѣлъ *փայլեց*,
Задать *տալ*, задать *տուեց*,
Замерзѣть *սառչել*, замерзала *սառչում էր*,
Западнѣ *ականատ*, *թափարգ*, къ западнѣ *ականատի մօտ*,
Запрягать *լծել*, запрягъ *լծեմ*, запрягать *լծում էր*,
Засвѣтитѣся *լուսաւորուել*, засвѣтілись *լուսաւորուեցին*,
Звѣзда *աստղ*, звѣзды *աստղեր*,
Земля *հող*,
Зерно *հատիկ*, зѣрна *հատիկներ*,
Зима *ձմեռ*, зимю *ձմեռը*, *ձմեռուայ ժամանակը*,
И *և*, *ու*,
Идти *գնալ*, *գալ*, идѣть *գնում է*, *գալիս է*,
Изъ *միջից*, изъ — *за յետեից, այն կողմից*, изъ нихъ *նրանցից*,
изъ подъ которыхъ *որոնց տակից*,
Имѣть *ունենալ*, имѣеть *ունի*,
Исключить *հանել*, *դուրս տնել*, исключили *դուրս արին*,
Ихъ *նոցա*, *նրանց*,
Каждый *ամենայն*, *իւրաքանչիւր*,
Какой *որպիսի*, *ինչպէս*, *какую* *որպիսի*, *ինչպիսի*

Какъ *ինչպէս, որպէս*, каѣтъ-то *միանգամ, անցորիս էր*;
 Камень *քար*, на камни *քարերի վերայ*;
 Клётка *վանդակ, (շաֆա)* въ клѣткѣ *վանդակում*, дверь *կլէտկի*
վանդակի դուռը, сняли *կլէտկու ցած բերին* *վանդակը*;
 Клёточка *փոքրիկ վանդակ*;
 Книга *գիրք*, книги *գրքեր*;
 Когда *երբ*;
 Колесо *անիւ, ակը*, у колеса *անիւի, անիւի մօտ*;
 Коль *թէ, եթէ, եթէ որ*;
 Кдѣтя *Վաստանին*, для Кости *Վաստայի համար*, понравились
 Костѣ *գիրք եկան Վաստային*;
 Который *որ, որ*, которые *որոնք*, изъ *подъ* *которыхъ* *որոնց տա-*
կից *которыхъ* *որոնց*;
 Кубикъ *խորանարդ, զան (խորդո)* кубики *խորանարդներ*;
 Купецъ *վաճառական*;
 Купить *գնել*, купилъ *գնեց*;
 Къ *մօտ, դէպի*, къ вечеру *երեկոյեան*, къ западнѣ *ականատի մօտ*;
 Кѣмъ *սլանն ունիւմ փառաւոր, մեծ, երեւելի են*;
 Лежать *պարկել*, онъ *лежить* *նա պարկած է*;
 Лугъ *գաշտ, մարգագետին*, на лугу *մարգագետնի վերայ*;
 Лучшій *աւելի լաւ, գերազանց*;
 Лучъ *ճառագայթ*;
 Лѣтний *ձոր*;
 Лѣтомъ *ամառը*;
 Любить *սիրել*, любить *սիրում էր*, любили *սիրում էին*;
 Маленькій, маленькая *պատիկ, փոքրիկ*, для *маленького* *Кости*
պատիկ Վաստայի համար, въ маленькую փոքրիկ;
 Мальчикъ *տղայ, մանուկ, երեխայ*;
 Мгновенно *շանկարծ, իսկոյն*;
 Мельница *ջրաղաց, ջաղաց*;
 Меня *ինձ*;
 Милый *սիրելի*;
 Младой, *ջահել, մատաղ, նորահաս, անփորձ*;
 Много *շատ*;
 Мнѣ *ինձ*;
 Моёй, въ *моей իմ*;
 Можешь *կարող ես (բոստի «կիզբ» մօշ է)*;

Молитва *աղօթք*;
 Море *ծով*, изъ-за *морей* *ծովերի միւս կողմից*;
 Мочь *կարողանալ*;
 Мука *ալիւր*, выходила *мудой* *դուրս էր գալիս ալիւր դարցած*;
 Мѣсяцъ *լուսին, ամիս*;
 На *վերայ*;
 на вѣткѣ *ճիւղի վերայ*;
 на лугу *մարգագետնի վերայ*;
 на ней *նորա վերայ*;
 на суку *ճիւղի վերայ*;
 Намъ *մեզ*;
 Нашъ *մեր*;
 Не *ոչ, չէ*;
 не *готовилъ* *онъ* *նա չէր պատրաստում*;
 не *жилъ* *չէր բնակվում*;
 не *пойму* *չեմ հասկանում (նշու չեմ հասկանալ)*;
 не *слушалъ* *онъ* *չէր լսում*;
 не *стало* *его* *մեռաւ, սատկեց, վերջացաւ*;
 не *учатся* *չեն սովորում, ուսում չեն առնում*;
 Небо *երկինք*, въ *небѣ* *երկնքում*;
 Неволя *գերութիւն, въ неволѣ* *գերութեան մէջ*;
 Неё... въ *неё* *նրա մէջ*;
 Ней.... въ *ней* *նրա մէջ*;
 Не́хотя *առանց ցանկութեան, ակամայ, զոռով*;
 Ни́бу́дь.... *гдѣ* *ни́бу́дь* *մի տեղ, մի որ և իցէ տեղ*;
 Ни́ка́къ *ոչ մի կերպ*;
 Ни́кто *ոչ ոք*;
 Но, но *за* *то* *բայց, իսկ*;
 Оди́нко *միայնակ*;
 Оди́нъ *մէկ, մի, մենակ*;
 О́дна *մէկ, մի, մենակ*;
 О́на *նա*;
 О́нъ *նա*;
 О́тда́тъ *տալ*, *отдали* *տուին*;
 О́тче́го, *отчего-же* *ինչու, ինչու համար*;
 'Очень *շատ*;
 Па́па *հայրիկ*;

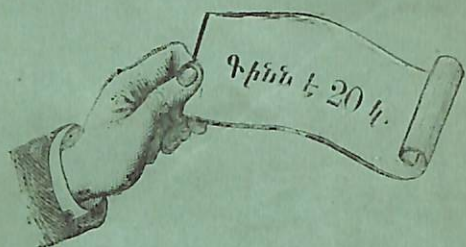
Пастысь արածել. пасётся արածուէ.
 Пастухъ հովիւ, (չօրան):
 Передъ առաջ, передъ тобою քո առաջին.
 Петя Պետրոս, Петю Պետրոսին.
 Повозочка փորրիկ սայլ, купилъ повозочку առաւ սայլակը, въ
 повозочку սայլում, սայլի մէջ.
 Повторить կրկնել, повторилъ կրկնեց.
 Подъ տակին. изъ подъ которыхъ որոնց տակից.
 Поздно ուշ.
 Пойму.... не пойму никакъ բոլորովին չեմ հասկանում. (հօ-տ
 չեմ կարողանալ):
 Помочь օգնել, помогъ օգնիր.
 Помышленіе մտածութիւն, միտք, помышленіемъ մտքով.
 Понравиться հաճոյանալ, понравились դիւր եկան.
 Понятный հասկանալի, слова понятны խօսքերը հասկանալի են.
 Понять հասկանալ.
 Поддалъ փորր ինչ հեռու, (դրադ տեղ):
 Пора ժամանակ, съ тѣхъ поръ այն ժամանակից սկսած.
 Посѣтить այցելել, տեսութիւն գնալ, посѣтилъ онъ ихъ նա
 նրանց այցելեց.
 Почему, почему же ինչու, ինչու համար.
 Почётъ պատիւ, въ почитѣ պատուի մէջ.
 Поѣхать գնալ, поѣхалъ գնաց.
 Прибѣжать առաջ վազել, прибѣжали վազ տուին.
 Привѣтъ ողջոյն.
 Прилетѣть չուել, թռչել, прилетаютъ չուում են, прилетѣлъ
 չուեց, թռաւ եկաւ.
 Прогнать քշել, (վանդել) прогнали դուրս արին.
 Пролетѣть թռչելով անց կենալ, пролетѣлъ թռչելով անց կացաւ.
 Проливать թափել, վեր ածել, проливаютъ слёзы արտասովում են.
 Просить խնդրել, аղաչել, тебя прошу աղաչում եմ քեզ.
 Просвѣтлять պարզել.
 Простить ներել, прощенья прощу, прости меня ներիր ինձ.
 Прошу հարգել, просить բարբ.
 Пташка թռչնակ, пташки փորրիկ թռչուններ, пташекъ թռչ-
 չուններին.
 Пшеница ցորեն, сыпаль пшеницу թափում էր ցորենը.

Пылающей բորբոքող, վառվող, այրվող, въ пылающей груди
 այրվող սրտում.
 Пѣсня երգ, ту пѣсню այն երգը.
 Работать բանել, աշխատել, не работала չեր բանում.
 Разбѣть փշրել, ջարդել, ոչնչացնել, разбей փշրիր, ոչնչացրու.
 Разомъ միանգամից, մի տեղ.
 Разска́зъ պատմութիւն, рассказы պատմութիւններ.
 Разъ անգամ, մէկ անգամ, каждый разъ միշտ, ամենայն անգամ.
 Рано վաղ, կանուխ.
 Раскаиваться զղջալ, (փոշմանել).
 Родители ծնողք, հէրն ու մէրը.
 Рукавъ թւ, լեզուակ, չախչախ (ջաղացի).
 Садъ այգի, պարտէզ (բաղչա) въ саду այգումը.
 Сверстникъ դասարնկեր, հասակակից, (ծայրաշ), сверстниковъ
 ընկերներին.
 Свой, свойхъ իւր, իրա.
 Сдѣлать անել, շինել.
 Село գիւղ, за селомъ գիւղի յետևը.
 Сердце սիրտ.
 Сила ոյժ, զօրութիւն, (զոր), имѣеть силу ոյժ ունի, զորեղ է,
 удивился силѣ զարմացաւ ոյժի վերայ.
 Сильно սաստիկ, շատ.
 Сказать ասել, скажи ասա.
 Сѣдро շուտով.
 Слезъ արտասունք, много слёзъ շատ արտասունք.
 Слово խօսք, բառ, слова բառեր, словомъ բառով, խօսքով,
 (լեզուով).
 Слушать լսել, слушалъ онъ նա լսում էր.
 Смирёніе հնազանդումն, խոնարհումն, մեծարանք, յարգումն.
 Снова նորից, կրկին.
 Снять վեր առնել, վեր բերել, հանել.
 Со հետ, со смиреніемъ խոնարհաբար, հնազանդութեամբ, յար-
 գութեամբ.
 Собака շուն, собаки շները, сила собакъ շների ոյժը.
 Соблазнять հրապուրել, գրաւել, (աչքաճլուստ անել) соблаз-
 няютъ հրապուրում են.
 Согрѣшить մեղանշել, յանցաւոր լինել, согрѣшу կը յանցանեմ
 կը մեղանշեմ.

Создатель Արարիչ, Создатель мой իմ Արարիչ, իմ Աստուած:
 Солнце արեգակ, лучь солнца արեգակի ճառագայթը:
 Соловѣй սոխակ:
 Сомнѣніе տարկուսանք, կասկած:
 Сосѣдній հարևան, մօտ, դրացի մերձակայ, въ сосѣдномъ домѣ
 մերձակայ տանը:
 Сочинить հնարել, շարադրել, сочинилъ հնարեց:
 Стадо հօտ, (սուրճ), նախիր, տափար:
 Стать լինել, սկսել, онъ сталъ նա սկսեց, его не стало մեռավ,
 սատկեց, վերջացավ:
 Стоять կանգնել, стою կանգնած եմ, стояла կանգնած էր:
 Страна երկիր, աշխարհ, въ странѣ երկրում:
 Стрѣгій խիստ:
 Стрѣдить շինել, կառուցանել, онъ строилъ շինում էր:
 Строка տող, стрѣки, стрѣкъ տողեր:
 Стучать խփել, զարգել, թշկթշկացնել, стучалъ онъ նա թշկ-
 թշկացնում էր:
 Сукъ ճիւղ:
 Счастливый բախտաւոր:
 Съ վերայից, съ вѣтки ճիւղի վերայից, съ тѣхъ поръ այն ժա-
 մանակից սկսած:
 Сыпать թափել, сыпалъ թափում էր:
 Сѣсть նստել, сѣлъ онъ նստեց:
 Такъ այդպէս, այնպէս:
 Тамъ այն տեղ:
 Тебѣ քեզ:
 Тѣмный մութ, սև, изъ-за темныхъ тучъ սև ամպերի յետևից,
 То այն, за то բայց, նորա համար, но за то բայց,
 Тобою քեզանով, передъ тобою քո առաջ, քեզ մօտ:
 Ту այն:
 Туча ամպ, (սև темный բութ):
 Ты դու:
 Тѣхъ . . . , съ тѣхъ поръ այն ժամանակից սկսած, (այն վաղ-
 տուանից):
 У мѣст, у колеса ակի, անիւի մօտ, у Якова были Յակոբն ունէր:
 Увидѣть տեսնել, увидѣлъ տեսաւ:
 Удивиться զարմանալ, удивился ситѣ զարմացաւ յո՞րի վերայ:

Уже արդէն:
 Уже արդէն:
 Умы խելք, միտք, умы մտքեր, խելքները:
 Унести տանել, унёсъ տարաւ:
 Усладить քաղցրացնել, մեղմացնել:
 Урокъ դաս, уроковъ դասերը:
 Усмирить մեղմացնել, հանդարտեցնել:
 Учатся . . . не учатся ուսում չեն առնում: (խօսքի սկզբն չուսուցանուի):
 Ученикъ աշակերտ, молитва ученика աշակերտի աղօթք:
 Учиться սովորել, ուսում առնել, учился սովորում էր:
 Учитель ուսուցիչ, վարժապետ, учителѣй ուսուցիչներին:
 Хлопнуть սաստիկ յոժով խփել, хлопнула дверь դուռը զարնուե-
 լով խփուեց:
 Ходить մանգալ, գալ, գնալ, ходитъ онъ գնում է նա:
 Хорошо լաւ, լաւ է:
 Царь թագաւոր, արքայ, տէր:
 Цѣлый ամբողջ, սաղ, цѣлые дни ամբողջ օրերը:
 Чистый մաքուր, պայծառ, իստակ, անմեղ, чистую душу անմեղ
 հոգի:
 Читать կարդալ, онъ читаетъ նա կարդում է:
 Чужой օտար, օտարական, ուրիշ, (զարիւր):
 Шумѣть աղմուկ հանել, шумѣла вода ջուրը ձայն էր հանում:
 թշնում էր ջուրը:
 Ъздить գնալ, երթալ, ѡздитъ գնում էր (սուղի ձեւ):
 Эти այս:
 Тотъ այս:
 Я ես:
 Яковъ Յակոբ, Якова Յակոբի, ես եմ ես:
 Ярко փայլուն, պայծառ:
 Ясно պարզ, ясны պարզ են:

Նանադարհածախսով՝ —

1	Հատի	գինն է	.	.	31	կոպ.
2	Հատի	—	.	.	55	„
4	Հատի	—	.	.	1	առւթի:

Պաշտօնով գնողները կարող են գիմել
Ս. Եջմիածին — Հեղինակին:

245

0014587

2013

<< Ազգային գրադարան

NL0014587

